

ONTWERPBESLUIT DEURNSCHE PEEL & MARIAPEEL

Gelet op artikel 3, eerste lid en artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op de Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (Pb EG L 387);

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103);

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Als speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, vierde lid, van de Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen: het op de bij dit besluit behorende kaart aangegeven gebied, bekend onder de naam: **Deurnesche Peel & Mariapeel**.
2. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszone is aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje):
H7110 *Actief hoogveen
H7120 Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is

Artikel 2

1. Als onderdeel van de speciale beschermingszones in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103), **Deurnese Peelgebieden**, zoals aangewezen bij besluit van 12 mei 1992 (J.927234, Stcrt. 1992, nr. 94), en **Mariapeel** zoals aangewezen bij besluit van 29 oktober 1986 (J.4755, Stcrt. 1986, nr. 214) worden aangewezen: de in paragraaf 3.3 van de nota van toelichting genoemde gebieden.
2. De nota's van toelichting, voor zover van toepassing op de aanwijzingen zoals bedoeld in het eerste lid, worden ingetrokken.
3. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszones zijn aangewezen voor de volgende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid van Richtlijn 79/409/EEG: Nachtzwaluw, Blauwborst.
4. De in het eerste lid bedoelde speciale beschermingszones zijn verder aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid van Richtlijn 79/409/EEG: Toendrarietgans, Dodaars, Kolgans, Roodborsttapuit.
5. De kaarten behorende bij de in het eerste lid bedoelde besluiten worden ingetrokken.

Artikel 3

1. De aanwijzingen bedoeld in artikel 1 en 2, en de wijziging van het in artikel 2 bedoelde besluit, gaan vergezeld van een nota van toelichting en een kaart, welke deel uitmaken van dit besluit.
2. De in de artikelen 1 en 2 bedoelde speciale beschermingszones vormen samen het Natura2000-gebied **Deurnsche Peel & Mariapeel**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998, is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

Artikel 4

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter visie gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging Zuid van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Keizersgracht 5, 5611 GB EINDHOVEN. Tervisielegging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres:

<http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Dit definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de tervisielegging van dit ontwerpbesluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel waarin opgenomen: nota van toelichting bij de aanwijzing van Deurnsche Peel & Mariapeel als speciale beschermingszone in het kader van de richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna en hierna te noemen de Habitatrichtlijn, alsmede nota van toelichting bij de wijziging van de besluiten J.927234 en J.4755 tot aanwijzing van Deurnese Peelgebieden en Mariapeel als speciale beschermingszones in het kader van de richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand en hierna te noemen de Vogelrichtlijn

1. INLEIDING

Door middel van dit besluit wordt het gebied Deurnsche Peel & Mariapeel aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn. Tevens wordt de aanwijzingen van de gebieden Deurnese Peelgebieden en Mariapeel als speciale beschermingszones onder de Vogelrichtlijn gewijzigd. Deze wijziging heeft in elk geval betrekking op de vogelsoorten waarvoor dit gebied is aangewezen hetgeen is gebaseerd op toepassing van de criteria, die zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000¹. Alle aanwijzingen tezamen vormen het Natura2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel, waarvan de instandhoudingsdoelstellingen in dit besluit zijn opgenomen.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting worden de aanwijzingen onder Habitat- en Vogelrichtlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmoment voor een deel van het Natura2000-gebied, welke inmiddels is komen te vervallen of bij dit besluit komt te vervallen. Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Door middel van dit besluit wordt het gebied Deurnsche Peel & Mariapeel aangewezen als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als "Habitatrichtlijngebied"). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam "Mariapeel en Deurnesepeel" en onder nummer NL1000027 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio. Het gebied is aangewezen voor één prioritair habitattypen in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn .

De onderscheiden deelgebieden zijn respectievelijk op 12 mei 1992 (J. 927234) onder de naam Deurnese Peelgebieden, en op 29 oktober 1986 (J. 4755) onder de naam Mariapeel, aangewezen als speciale beschermingszones onder de Vogelrichtlijn, verder aangeduid als "Vogelrichtlijngebied". Bij de Europese Commissie is het gebied dat wordt gevormd door beide deelgebieden, bekend onder nummer NL1000026. De besluiten J. 927234 en J. 4755 zijn door middel van dit besluit gewijzigd.

¹ Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing

Het Natura2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel (landelijk gebiedsnummer 139) omvat de Vogelrichtlijngebieden Deurnese Peelgebieden en Mariapeel en het Habitatrichtlijngebied Mariapeel en Deurnese peel. Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder Vogelrichtlijn aangewezen gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a de status van de hieronder opgesomde natuurmonumenten². In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Deurnse Peel is aangewezen op 11 december 1980 (NLB/N-43947, Stcrt. 1981, nr. 21).

Het beschermd natuurmonument Grauwveen is aangewezen op 26 maart 1984 (NLB/GS/GA-586, Stcrt. 1984, nr. 65).

Het Staatsnatuurmonument Deurnse Peel is aangewezen op 8 mei 1981 (NLB/BB/GA-41654, Stcrt. 1981, nr. 103).

Het Staatsnatuurmonument Mariapeel is aangewezen op 21 september 1976 (NLB/N-22663, Stcrt. 176, nr. 188).

Het Natura2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel ligt in de provincies Limburg en Noord-Brabant en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Deurne, Horst aan de Maas, Sevenum en Venray.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het gebied bestaat uit de drie deelgebieden: Deurnsche Peel (incl. De Bult en Het Zinkske), Mariapeel en Grauwveen. Tezamen met de nabijgelegen Groote Peel zijn het restanten van wat eens een uitgestrekt oerlandschap was van levend hoogveen. Deze peelhoogvenen werden grotendeels afgegraven tot op de zandondergrond. Deze gebieden waren de zuidelijkste representanten van de vlakke subatlantische hoogvenen, die elders en ook in de Peelregio door afgraving, ontginning en verveningen grotendeels zijn verdwenen.

Door de verschillende verveningsgeschiedenis van de onderdelen van het gebied is er

² Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

een grote en fjnscalige variatie in vegetatie en landschap, met gradiënten naar iets mineraalrijker milieu. In de oudste veenputten is al lange tijd sprake van hoogveengroei op miniatuurschaal. Op de grote restveeneenheden is nog een relatief grote veendikte aanwezig, waarop door herstelbeheer inmiddels ook op verschillende plaatsen ontwikkeling van hoogveenbegroeiingen plaats vindt.

De Deurnsche Peel is het Brabantse deel van het gebied en bestaat naast de kern die grenst aan de Mariapeel ook uit een tweetal kleinere deelgebieden: De Bult in het noorden en Het Zinkske in het zuiden. In de Deurnsche Peel is tot in de jaren zeventig turf gewonnen, de sporen hiervan zijn nog duidelijk zichtbaar. In sommige oude turfputten zijn goed ontwikkelde hoogveenvegetaties te vinden. Het gebied bestaat uit een complex van fragmenten levend hoogveen, beginstadiën van regenererend hoogveen, natte heide op rustend hoogveen en droge heide op minerale gronden, opgaand loof- en naaldbos, gras- en bouwlanden en open water (sloten, kanalen en plassen).

De Mariapeel bestaat uit drie complexen (Griendtsveen, De Driehonderd Bunders en Mariaveen). Het landschap kenmerkt zich door een rijke afwisseling van onder andere hogere, droge en lage, vochtige heideterreinen en moerasachtige gedeelten, open en gesloten bossen, veenputten, wijken, vennen en open water. Het Mariaveen is een open heidegebied met enkele zandruggen. Na herstelmaatregelen in de jaren negentig herstelt het hoogveen zich weer.

Grauwveen bestaat uit een complex van fragmenten levend hoogveen, beginstadiën van regenererend hoogveen, droge en vochtige heide, moeras en opgaand loofbos. Er zijn turfgaten aanwezig.

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Deurnsche Peel & Mariapeel behoort tot het Natura2000-landschap 'Hoogvenen'.

De begrenzing van het Habitatrictlijngebied Deurnsche Peel & Mariapeel is bepaald aan de hand van de ligging van de natuurlijke habitats en de leefgebieden van de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren alsmede nieuwe natuur die noodzakelijk wordt geacht om bedreigde en schaarse habitattypen en leefgebieden van soorten te herstellen. Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houdend met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.³

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Het Natura2000-gebied bestaat uit meerdere deelgebieden. In het noorden ligt deelgebied Deurnese Peel ten westen van de Staartweg/Padbrugse weg. De grens wordt gevormd door de overgang met de agrarische cultuurgronden.

Het grootste deelgebied bestaat uit de hoogveengebieden ten zuiden van Griendtsveen en ten noorden van Helenaveen en aan de oost- en westzijde van de Helenavaart. De oostgrens wordt grotendeels gevormd door het Defensie- of Peelkanaal. De westgrens wordt hoofdzakelijk gevormd door de overgang naar agrarische cultuurgronden. Hierbinnen gelegen gebieden zijn Deurnesche Peel, Horster Driehoek, Driehonder Bunders, Mariapeel, Mariaveen.

³ Hof van Justitie EG ,7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 15 en 25

Enkele deelgebieden staan in verbinding of liggen hier dicht bij in de buurt: het gebied tussen Grauwveenweg, Dorperpeelweg en Noordersloot, Grauwveen aan weerszijden van de A67, het Zinkske ten zuiden van de A67.

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) zijn op de kaart op enkele technische punten verbeterd:

- Verharde wegen en bebouwing, die reeds tekstueel waren geëxclaveerd, zijn aan de rand van het gebied zoveel mogelijk ook op de kaart buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- Verschillen tussen de begrenzing van het Vogelrichtlijngebied (+ 7,1 ha) en het Habitatrictlijngebied (+ 6,1 ha) zijn gelijkgetrokken.
- De begrenzing is afgestemd op die van de (voormalige) natuurmonumenten opdat deze geheel binnen het Vogel- en Habitatrictlijngebied vallen (9,9 ha).

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht. De begrenzing van het Habitatrictlijngebied (zoals aangemeld) is op een aantal plaatsen aangepast:

- Uitbreiding met enkele percelen die onderdeel waren van het (voormalige) natuurmonument en tevens Vogelrichtlijngebied (6,6 ha).
- Uitbreiding met bestaande en nieuwe natuur (115 ha) ten behoeve van de instandhouding en herstel van Actieve hoogvenen (*hoogveenlandschap*) subtype A (*H7110_A) en Herstellende hoogvenen (H7120), algehele samenhang van het gebied en een meer logische begrenzing.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is op een aantal plaatsen aangepast (zie de detailkaarten in bijlage A):

- Uitbreiding met enkele percelen die onderdeel waren van het voormalige natuurmonument en tevens Habitatrictlijngebied (67 ha, waarvan Grauwveen 54 ha).
- Uitbreiding met bestaande en nieuwe natuur (115 ha) ten behoeve van de algehele samenhang van het gebied en een meer logische begrenzing.

Het Natura2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel beslaat een oppervlakte van 2.736 ha. Het habitatrictlijngebied en het Vogelrichtlijngebied vallen geheel samen. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4). De voormalige beschermde natuurmonumenten en staatsnatuurmonumenten Deurnse Peel, Grauwveen, Mariapeel vallen in hun geheel binnen de begrenzing van het Natura2000-gebied.

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrictlijngebied, Vogelrichtlijngebied en van het (voormalig) beschermd natuurmonument. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend. In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de

begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden). Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- Bebouwing betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. Gebouw: elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. Bouwwerk: elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- Erven zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- Tuinen zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- Verhardingen kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooïingen. Wegen betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- Hoofdspoorwegen betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.
- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Habitatrichtlijn: habitattypen (bijlage I)

H7110 *Actief hoogveen

Doel Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A).

Toelichting Het habitatype actieve hoogvenen, *hoogveenlandschap* (subtype A) is nu in eerste aanzet aanwezig, maar kan (verder) hersteld worden vanuit habitatype H7120 herstellende hoogvenen. Herstel van het zeer bedreigde habitatype is nodig. De Deurnsche - en Mariapeel leveren in Zuid-Nederland een zeer belangrijke bijdrage aan dit doel.

H7120	Aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is
Doel	Behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit. Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitatype H7110 actieve hoogvenen, <i>hoogveenlandschap</i> (subtype A), is toegestaan.
Toelichting	Er zijn goede mogelijkheden om een zodanige kwaliteitsverbetering van het habitatype herstellende hoogvenen te bereiken, dat een deel kan overgaan in habitatype H7110 actieve hoogvenen, <i>hoogveenlandschap</i> (subtype A). De heidevegetaties en bossen op het verdroogde hoogveen worden niet tot habitatypen H4010 vochtige heiden, <i>hogere zandgronden</i> (subtype A), H4030 droge heiden en H91D0 hoogveenbossen gerekend, maar maken onderdeel uit van herstellende hoogvenen.

4.4 Vogelrichtlijn: broedvogels

A004	Dodaars
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 35 paren.
Toelichting	De dodaars is een karakteristieke broedvogel van veengebieden met kleine waterpartijen en als zodanig een regelmatige broedvogel. Tellingen in 1990 en 1998 leverden 16 paren op. Voor de periode 1999-2003 werd het aantal paren geschat op gemiddeld 33 paren. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Brabants-Limburgs grensgebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
A224	Nachtzwaluw
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren.
Toelichting	Aangezien de nachtzwaluw meer een broedvogel is van drogere heidevelden is de soort schaars. Jaarlijks broeden enkele paren, met als maximum 7 in 1996. De soort verkeert landelijk in een matig ongunstige staat van instandhouding. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Brabants-Limburgs grensgebied ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.
A272	Blauwborst
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 350 paren.
Toelichting	Van oudsher is de blauwborst een broedvogel in de Brabant – Limburgse hoogveengebieden met een dieptepunt in het aantal paren begin 80-er jaren, daarna zette een herstel in. Tellingen in 1990 en 1998 leverden respectievelijk 200 en 352 paren op. Daarmee lag in 1998 het aantal paren al ver boven het gewenste niveau voor een sleutelpopulatie. In de periode 1999-2003 wordt het aantal paren geschat op gemiddeld 350. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud

voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

A276 Roodborsttapuit

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 120 paren.

Toelichting De roodborsttapuit is ongetwijfeld van oudsher een broedvogel voorkomend in lage aantallen. Met de achteruitgang van de broedpopulatie van het agrarisch cultuurlandschap trad ook in dit deel van Nederland een sterke toename op in natuurgebieden; met name heide- en hoogveengebieden. Tellingen in 1983, 1990 en 1998 leverden respectievelijk 10, 26 en 40 broedparen op. Voor de periode 1999-2003 wordt het aantal paren op gemiddeld 120 geschat. Rekolonisatie van het agrarisch gebied vanuit deze kernen heeft in Brabant en Limburg het belang van de natuurgebieden voor het voortbestaan van de roodborsttapuit overigens weer minder cruciaal gemaakt. Gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding is behoud voldoende. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

4.5 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A039 Toendrarietgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

Toelichting Aantallen toendrarietganzen zijn van nationale en internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als slaappleaats. Trendgegevens zijn niet beschikbaar. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A041 Kolgans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied.

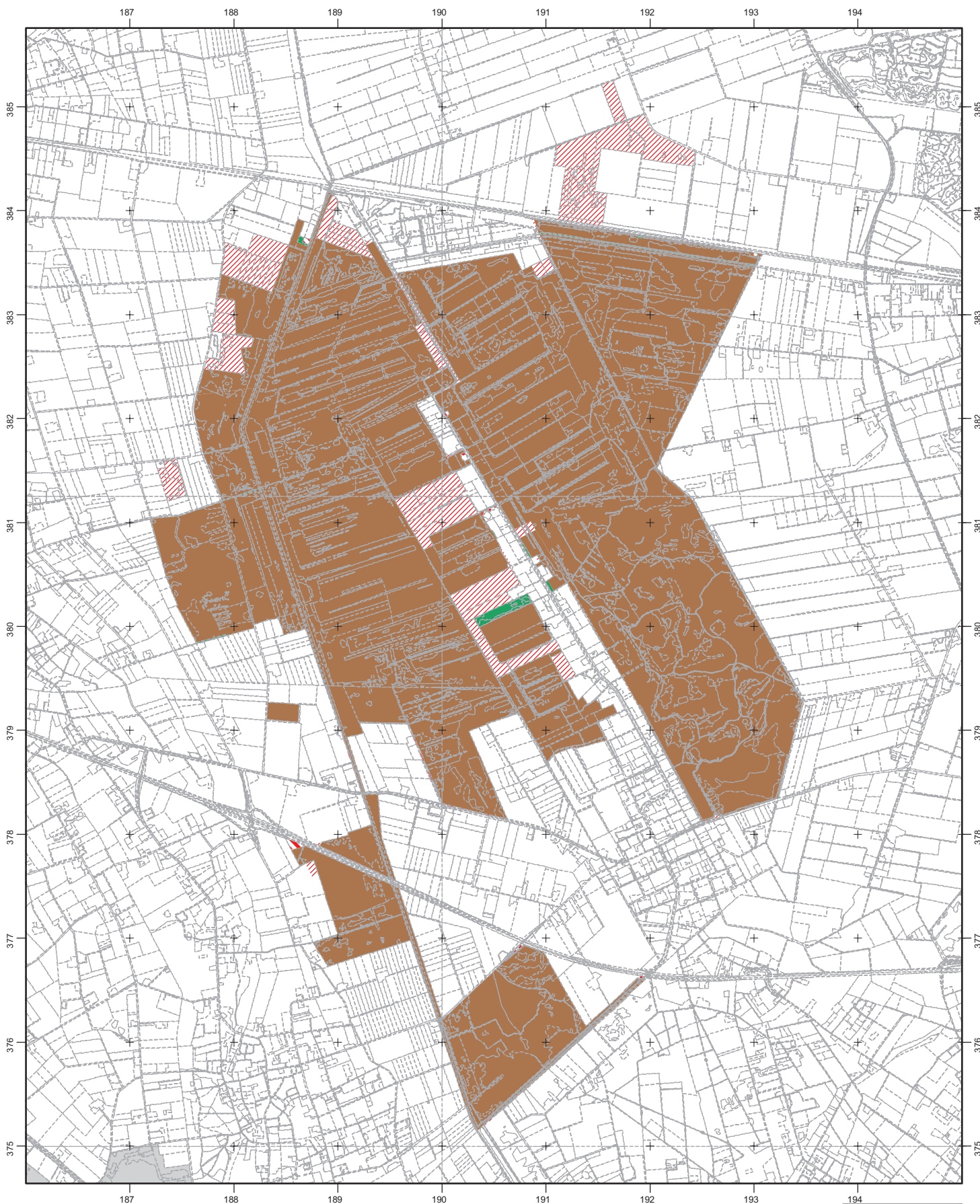
Toelichting Het gebied heeft voor de kolgans o.a. een functie als slaappleaats. Trendgegevens zijn niet beschikbaar. Handhaving van de huidige situatie is voldoende, want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

4.6 Beschermde natuurmonumenten

Het Natura2000-gebied Deurnsche Peel & Mariapeel omvat twee beschermde natuurmonumenten, namelijk Deurnse Peel en Grauwveen. Verder omvat het Natura2000-gebied twee (voormalige) staatsnatuurmonumenten, genaamd Deurnse Peel en Mariapeel (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de “oude doelen”). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingsdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang in het natuurschoon en de

natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage B).

139. Deurnsche Peel en Mariapeel, met name uitbreiding bij Griendtsveen en in het centrum

Ministerie van LNV, Directie Natuur en Directie Regionale Zaken

Productie: Directie Kennis

Legenda

- VR
- HR
- VR+HR
- VR+BN
- HR+BN
- VR+HR+BN
- VR eraf
- VR erbij
- ander natura2000-gebied

VR = Vogelrichtlijngebied
 HR = Habitatrichtlijngebied
 BN = beschermd natuurmonument

DE STAATSSECRETARIS VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

Overwegende, dat het gebied de "Deurnse Peel" in de gemeenten Deurne en Horst, gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is om zijn natuurschoon en zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument bestaat uit een complex van fragmenten levend hoogveen, beginstadia van regenererend hoogveen, heide op rustend hoogveen en minerale gronden, opgaand loof- en naaldbos, gras- en bouwlanden, open water (sloten, wijken, plassen en kanalen);

dat het natuurmonument met het staatsnatuurmonument de Mariapeel een samenhangend geheel vormt en in nauwe relatie staat met het natuurreservaat de Ospelse Peel;

dat het natuurmonument als vertegenwoordiger van het hoogveenlandschap door zijn uitgestrektheid en zijn nog grotendeels voedselarme karakter van grote betekenis is;

dat in het natuurmonument minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen met daartoe behorende eveneens minder algemene tot zeldzame hogere en lagere plantesoorten voorkomen;

dat het natuurmonument in faunistisch opzicht van grote betekenis is;

dat het natuurmonument door zijn afwisseling en grote uitgestrektheid uit een oogpunt van natuurschoon van belang is;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de biologische en visueel-esthetische waarden, maar ook de voor de fauna noodzakelijke rust en wat betreft de gebieden waar geen vervening heeft plaatsgevonden, de voor hoogveengebieden kenmerkende geologische- en geomorfologische structuur;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 14 december 1979, nr. NLB/N-38841, houdende het besluit, dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van de "Deurnse Peel";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en van Limburg ingezonden en van hun beschouwingen vergezeldde schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;

B E S L U I T :

Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument de "Deurnse Peel", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Deurne, sectie H, nrs. 3659, 3743, 3750, 6994, 7443, 7451, 7452, 7453, 7454, 7455, 7456, 7458 (ged.), 7541, 7555, 7558 (ged.), 7559, 7572 (ged.), 7573, 7635 (ged.), 7640, 7648, 7750 (ged.), 7909, 7911 (ged.), 7912 (ged.), 7967, 7968;
sectie U, nrs. 85, 89, 396, 433, 458;
Gemeente Horst, sectie G, nrs. 121, 122, 378, 379 (ged.), 591 (ged.).

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk
G.C. Wallis de Vries,
namens deze,
de Directeur-Generaal voor
Natuurbehoud, Recreatie en Media,

Dr. J. Verhoeve

TOELICHTING

1. Inleiding

Het natuurmonument, dat verder wordt aangeduid als de "Deurnse Peel", gelegen in de gemeenten Deurne en Horst, wordt gevormd door de volgende gebieden: de Bult, het Zinkske, de Heitraksche Peel, de Liesselse Peel en de Deurnse Peel.

De totale oppervlakte is omstreeks 1.500 hectare.

Met deze beschikking wordt het gedeelte dat geen eigendom is van de Staat (ca. 1.000 hectare), aangewezen als beschermd natuurmonument. Tegelijkertijd is de aanwijzing als staatsnatuurmonument van het gedeelte van het gebied, dat eigendom is van de Staat (ca. 500 hectare), in voorbereiding.

Van het Peelgebied, dat de zuidelijkste representant in Europa is van de vlakke hoogvenen, vormt de Deurnse Peel een belangrijk onderdeel. Met de aanwijzing van dit gebied als beschermd en staatsnatuurmonument zal, in aansluiting op de aanwijzing als staatsnatuurmonument van de Mariapeel, een belangrijke stap zijn gezet in de richting van de veiligstelling van de nog aanwezige natuurwetenschappelijke en landenschappelijke kwaliteiten van het voormalige Peelgebied.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

Vegetatie en flora

Ten gevolge van vervenings- en landbouwactiviteiten is het oorspronkelijk zeer voedselarme hoogveengebied qua oppervlakte afgenomen en is het overgebleven deel in sterke mate van karakter veranderd.

Door het verlagen van de grondwaterstand, het binnendringen van voedselrijk water en het grotendeels afgraven van de veenlaag, hebben in een groot gedeelte van het gebied voor het hoogveen kenmerkende plantesoorten moeten wijken voor soorten die in andere, voor deze tijd meer algemene milieus voorkomen.

In de huidige situatie wordt het gebied, in tegenstelling tot vroeger, gekenmerkt door het naast elkaar voorkomen van in voedselrijkdom en vochtgehalte vaak zeer verschillende milieus.

Deze verscheidenheid wordt nog versterkt door de hiermee samenhangende verschillen in hoogteligging, met inbegrip van de vele overgangen. Genoemde ontwikkeling is ten koste gegaan van het oorspronkelijk op grote schaal aanwezige levend hoogveen, dat nu alleen nog wordt aangetroffen in voormalige "ééndagsputten", enkele afgesloten wijken en op een aantal gedeeltelijk afgegraven percelen.

Hier worden van de hogere planten zeldzame soorten aangetroffen als: Kleine zonnedauw, Ronde zonnedauw, Witte snavelbies, Moeraswolfsklauw, Veenbes, Lavendelheide, Klein blaasjeskruid, Veenpluis en Eenarig wollegras, terwijl er tevens een aantal soorten Veenmos te vinden zijn. In een belangrijk gedeelte van het natuurmonument wordt het aspect bepaald door heidevegetaties, waarvan zowel de drogere als de meer vochtige representanten worden aangetroffen.

Op de droge delen zijn plantesoorten als Struikheide en Pijpestrootje aspectbepalend, op de nattere gedeelten soorten als Dopheide en Wollegras.

In de heidevegetaties wordt veel opslag van Ruwe berk, Zachte berk, verschillende wilgesoorten en Zomereik aangetroffen.

De bossen in het natuurmonument bestaan zowel uit opgaand naaldhout als uit opgaand loofhout.

De boomlaag van de loofbossen wordt voornamelijk gevormd door spontaan opgeslagen berken.

Van de lagere plantesoorten die in het natuurmonument worden aangetroffen moeten, naast de veenmossoorten, met name de korstmossen worden genoemd.

Van deze plantengroep zijn in het natuurmonument enkele tientallen soorten, waaronder een aantal kenmerkend zijn voor het hoogveen, aangetroffen.

Fauna

Als gevolg van de grote uitgestrektheid en de verscheidenheid van het natuurmonument, de nog betrekkelijk grote rust en ook door de nabijheid van andere grootschalige hoogveengebieden, wordt in de Deurnse Peel een groot aantal diersoorten aangetroffen.

In dit verband wordt met name gewezen op het naast elkaar en in samenhang met elkaar voorkomen van in hoedanigheid sterk verschillende biotopen, zoals bijvoorbeeld de langs de kanalen voorkomende struweel- en oevervegetaties en de uitgestrekte heidevegetaties.

In het natuurmonument wordt een aantal soorten zoogdieren, waaronder minder algemene, zoals Otter, Hermelijn en Wezel, aangetroffen.

Het natuurmonument is als broedgebied en als pleisterplaats voor trekvogels van grote betekenis.

Uit recente inventarisaties is gebleken, dat in het gebied ruim tienduizend vogelparen, verdeeld over ongeveer honderd soorten, broeden.

Om enige indruk te geven van de verscheidenheid aan broedvogels worden de volgende soorten genoemd: Roerdomp, Wintertaling, Wespindief, Bruine Kiekendief, Boomvalk, Korhoen, Waterral, Tureluur, Wulp, Water-snip, Visdief, Velduil, IJsvogel, Sprinkhaanrietzanger, Roodborst-tapuit, Paapje, Blauwborst, Geelgors en Wielewaal.

Wat de betekenis van het gebied voor trekvogels betreft, wordt gewezen op de functie als rustplaats voor Kraanvogels.

Het gebied vormt een belangrijke schakel in de trekroute naar Afrika van deze vogels.

Ook uit de in het natuurgebied voorkomende soorten amfibieën, reptielen en insekten blijkt de uitzonderlijke natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied.

Wat de amfibieën betreft kan worden gesteld, dat het merendeel van de in Nederland inheemse soorten in het natuurmonument is vertegenwoordigd, terwijl wat de insekten betreft met name wordt gewezen op het voorkomen van voor hoogveengebieden kenmerkende libellesoorten.

3. Natuurschoon

Het natuurmonument is, vooral door zijn uitgestrektheid en afwisseling, uit een oogpunt van natuurschoon van grote betekenis.

In dit verband moet tevens de invloed van het vroegere cultuurpatroon worden genoemd, die met name tot uitdrukking komt in een uitgebreid stelsel van kanalen en wijken.

4. Begrenzing

De begrenzing van het natuurmonument is gebaseerd op de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied en de betekenis uit een oogpunt van natuurschoon.

Voor het verloop van de grens van het als beschermd natuurmonument aan te wijzen gebied wordt verwezen naar kaartbijlage I en naar de globale grensbeschrijving per gebiedsdeel hieronder.

Voor de begrenzing gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- bermsloten van wegen langs de grens van het natuurmonument zijn buiten de begrenzing gelaten, omdat deze wat het beheer betreft veelal een eenheid met de weg vormen;
- sloten tussen cultuurgrond en natuurgebied, zijn om dezelfde reden eveneens buiten het natuurmonument gehouden;

- kanalen zijn, met inbegrip van de begeleidende begroeiing en onverharde wegen, in het natuurmonument opgenomen, vanwege hun natuurwetenschappelijke betekenis - waarbij het met name gaat om hydrobiologische en ornithologische waarden - en hun natuurschoon. Bovendien vormen zij als integrerend onderdeel van de andere delen van het natuurmonument daarmee een logisch geheel;
- openbare verharde wegen vallen buiten het natuurmonument.

De eigenlijke Deurnse Peel

Vanaf de noordpunt van de eigenlijke Deurnse Peel volgt de oostgrens de bermsloot tussen de Helenaveenseweg en het daaraan grenzende bos tot aan het cultuurland.

Daar buigt de grens naar het zuidwesten, om vervolgens, de grens van het staatseigendom volgend, in zuidoostelijke richting te gaan.

Ter hoogte van de "visvijver" gaat de grens in de richting van de Centurioweg lopen.

De Soeloop is binnen de begrenzing gehouden.

Vervolgens volgt de begrenzing de grens tussen natuurgebied en cultuurland en voor een deel de Oude Peelstraat.

Het hier gelegen veenoverslagbedrijf is, omdat dit een integrerend onderdeel van het natuurmonument vormt, binnen de begrenzing gehouden.

Hierna volgt de grens het Deurnse Kanaal tot aan de Kanaalstraat om daar, aan de westkant van het kanaal, weer in noordelijke richting te gaan lopen.

De begrenzing wordt eerst gevormd door de bermsloot van de onverharde weg langs het kanaal en vervolgens door de grens met de gronden die het eigendom van de Staat zijn.

Vanaf de Siberiëweg tot aan de noordpunt van de Deurnse Peel wordt, met uitzondering van het gedeelte bij de stortplaats, de bermsloot van deze weg en vervolgens de grens tussen bouw- en cultuurland als begrenzing aangehouden.

In de noordelijke punt van de Deurnse Peel ligt langs het Deurnse Kanaal een landbouwperceel.

Dit perceel is binnen de begrenzing gehouden, omdat het een integrerend onderdeel van het natuurmonument vormt.

De Heitraksche Peel

De begrenzing van de Heitraksche Peel volgt de grens tussen cultuurgrond en natuurgebied.

De grens met de Rijksweg E 3 wordt gevormd door de bermsloot.

Het Kanaal van Deurne valt binnen de begrenzing.

Het Zinkske

De begrenzing wordt gevormd door de grens tussen cultuurgrond en natuurgebied.

In het zuidoosten valt deze samen met de provinciegrens, in het noordwesten met de teen van het talud van de aangrenzende weg.

De Bult

De begrenzing wordt gevormd door de scheiding tussen cultuurgrond en natuurgebied.

Een landbouwperceel binnen het gebied is, omdat het er een integrerend onderdeel van vormt, binnen de begrenzing gehouden.

5. Gebruik binnen het natuurmonument

Landbouw

Binnen de begrenzing van het natuurmonument zijn twee percelen opgenomen, die in agrarisch gebruik zijn, te weten één perceel in de Bult

en één in de eigenlijke Deurnse Peel.

Voor de begrenzing van deze percelen, die een integrerend deel uitmaken van het natuurmonument, wordt verwezen naar kaartbijlage II.

Het bestaande agrarische gebruik kan in zijn huidige omvang op deze percelen worden voortgezet.

Het gebied dat afwatert via de Soeloop is een intensief gebruikt agrarisch gebied met veel tuinbouw. Eventuele waterhuishoudkundige verbeteringen van dit gebied - onder andere van de afwateringsmogelijkheid - zullen door de toepassing van de Natuurbeschermingswet niet op voorhand worden belemmerd. Aan maatregelen die aangaande dient een zorgvuldige afweging van alle belangen in de daartoe geëigende kaders vooraf te gaan, waaronder het kader van de Natuurbeschermingswet.

Vervening

In het gebied vinden nog verveningsactiviteiten plaats.

Omdat dit gebruik in strijd is met de betekenis van de Deurnse Peel als natuurgebied zijn overeenkomsten gesloten, die ertoe zullen leiden, dat vervening binnen afzienbare tijd tot het verleden zal behoren.

Het volgende is overeengekomen:

- er zullen geen nieuwe concessiegebieden worden aangewezen;
- de gemeente zal aan de verveners op de gebieden genummerd 1 t/m 4 en 6 t/m 9 (zie kaartbijlage II) voor het laatst in 1980 een concessie verstrekken.

Deze concessies hebben een looptijd van één jaar;

- de vervener op het concessiegebied nummer 5 (kaartbijlage II) zal zijn verveningsactiviteiten met ingang van juli 1979 stopzetten: dit is inmiddels geschied. Tussen de gemeente en de vervener is overeengekomen, dat de vervener het reeds losgewerkte en het in depot opgeslagen veen mag afvoeren.

Van de 200.000 m³, die volgens de gemeente nog in depot is opgeslagen, zal jaarlijks ongeveer 50.000 m³ worden afgevoerd; de activiteiten van deze vervener zullen per 1 januari 1983 beëindigd zijn.

De voorzieningen die ten behoeve van het vervenen zijn getroffen, zoals de loods en de verharding op het terrein aan de Kanaalstraat kunnen dan worden verwijderd, zodat een situatie zal ontstaan die past bij het karakter van het gebied.

Bij het tot stand komen van deze afspraken zijn betrokken geweest: de vervener, de gemeente, de provincie en het Staatsbosbeheer.

De hiervoor genoemde afspraken zullen als uitgangspunt worden gehanteerd in het kader van het krachtens de Natuurbeschermingswet ten aanzien van de verveningsactiviteiten te voeren beleid.

Met het oog hierop zijn de percelen waarop de hiervoor bedoelde concessies rusten weergegeven op een kaart (kaartbijlage II), die deel uitmaakt van deze toelichting.

Wegen

Het bijzondere karakter van de Peel vereist een terughoudend beleid ten aanzien van de in het gebied aanwezige wegen.

Het beleid zal erop gericht zijn verharding van het wegdek en in samenhang hiermee intensivering van het gebruik te voorkomen.

Met het oog hierop zijn onverharde openbare wegen en niet openbare verharde en onverharde wegen binnen de begrenzing van het natuurmonument gehouden.

Recreatie

Wat de recreatie binnen het natuurmonument betreft zal als uitgangspunt worden gehanteerd, dat de hierdoor veroorzaakte druk niet ten koste van

natuurwetenschappelijke of landschappelijke kwaliteiten mag gaan. Het recreatieve gebruik dient bij voorkeur geregeld te worden in een krachtens artikel 14 van de Natuurbeschermingswet vast te stellen beheersplan (zie onder 8).

6. Gebruik buiten het natuurmonument

Doorslaggevend voor het behoud van de natuurwetenschappelijke betekenis van het natuurmonument is onder meer het handhaven van de huidige waterhuishouding.

Deze wordt niet slechts bepaald door hetgeen binnen het gebied gebeurt (zoals het beheer van waterlopen), maar ook door externe factoren. Zo zal verdere verlaging van de waterstand in de omgeving kunnen leiden tot het volledig verdwijnen van voor de hoogveenreservaten essentiële milieuvorwaarden. Een dergelijke peilverlaging moet derhalve worden aangemerkt als een handeling die in de zin van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet niet zonder vergunning mag worden verricht, omdat zij immers schadelijk is voor de natuurwetenschappelijke betekenis van het natuurmonument. Aan een zodanige vergunning kunnen uiteraard voorwaarden worden verbonden die ertoe strekken de in het geding zijnde waarden te beschermen. Ook andere handelingen die buiten het natuurmonument plaatsvinden zijn, indien zij schadelijk zouden zijn voor de natuurwetenschappelijke waarden of het natuurschoon binnen het natuurmonument, vergunningplichtig. Te denken valt bijvoorbeeld aan lozingen van verontreinigd water of aan activiteiten die een sterke geluidsbelasting met zich meebrengen.

7. Wateraanvoerplan

Een eventuele aanpassing van de Helenavaart en een gedeelte van het Kanaal van Deurne in het kader van de Peelbevoeiing, zal door de aanwijzing als beschermd natuurmonument niet op voorhand belemmerd worden. De beslissing omtrent een dergelijke aanpassing zal volgens de gangbare procedure plaatsvinden, waarbij ook de Raad van de Waterstaat adviseert, en derhalve ook het belang van het natuurmonument mede in de afweging wordt betrokken. Bij een eventuele beslissing tot uitvoering van een desbetreffend project zal vervolgens een vergunning ex artikel 12 van de Natuurbeschermingswet vereist zijn.

8. Beheersplan

De Natuurbeschermingswet biedt in artikel 14 de mogelijkheid in overeenstemming met de eigenaar en gebruiker van een beschermd natuurmonument een beheersplan vast te stellen. Met dit beheersplan wordt allereerst beoogd, dat het voor het natuurmonument vereiste beheer zal worden uitgevoerd, waarbij ook gedacht moet worden aan het inpassen van de verschillende activiteiten, die in het natuurmonument plaatsvinden; met name zal dit de recreatie betreffen.

Daarnaast brengt het beheersplan met zich mee, dat de eigenaar en gebruiker duidelijkheid verkrijgen over de handelingen waarvoor geen vergunning vereist is.

9. Inlichtingen

De natuurbeschermingsconsulent van het Staatsbosbeheer is gaarne bereid inlichtingen te geven over alle zaken, die met de aanwijzing samenhangen. Het adres van het kantoor van de consulent in de provincie Noord-Brabant is: Prof. Cobbenhagenlaan 225 te Tilburg; het telefoonnummer is: 013-678755.

MINISTERIE VAN
LANDBOUW EN VISSERIJ

26 maart 1984

No. NLB/GS/GA-586

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg
Directie Natuur- en
Landschapsbescherming

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Overwegende, dat het gebied, bekend onder de naam "Grauwveen", in de gemeente Horst en gevormd door de hierna kadastraal omschreven percelen, van algemeen belang is uit een oogpunt van natuurschoon en om zijn natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument is in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

dat het natuurmonument bestaat uit een complex van fragmenten levend hoogveen, beginstadia van regenererend hoogveen, droge en vochtige heide, moeras en opgaand loofbos;

dat het natuurmonument behoort tot de in Nederland zeldzaam geworden hoogveenlevensgemeenschappen en als zodanig van bijzondere betekenis is;

dat er in het natuurmonument sprake is van zeldzame milieu-omstandigheden, die in hoge mate bepalend zijn voor het nog steeds aanwezige voedselarme karakter van het natuurmonument;

dat in het natuurmonument minder algemene tot zeldzame plantengemeenschappen met daartoe behorende eveneens minder algemene tot zeldzame plantesoorten voorkomen;

dat het natuurmonument in faunistisch opzicht van betekenis is;

dat het natuurmonument door zijn differentiatie in begroeiingsvormen van belang is uit een oogpunt van natuurschoon;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het natuurmonument, dat hieronder niet alleen moeten worden begrepen de hiervoor genoemde biologische waarden en het natuurschoon, maar ook de voor de fauna noodzakelijke rust, de - voor wat betreft de niet verveende plaatsen - voor hoogveengebieden kenmerkende geologische en geomorfologische structuur, de hydrologie en de waarde voor het archeologisch en paleobotanisch onderzoek;

- Overwegende -

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 29 maart 1983, no. NLB/GS/GA-53670, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is ten aanzien van het "Grauwveen";

Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Limburg ingezonden beschouwingen en schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer;

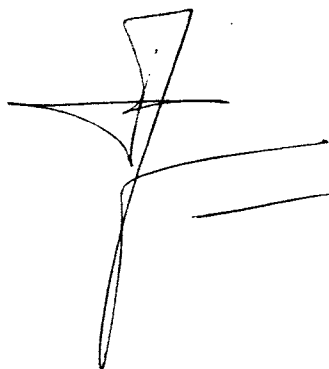
B E S L U I T:

- I. Aangewezen wordt als beschermd natuurmonument het "Grauwveen", voor zover gevormd door de percelen, kadastraal bekend gemeente Horst, sectie I, nrs. 136 ged., 250 ged. en 255 ged., een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart BN 112.
- II. Bij deze beschikking gaat een toelichting, die in samenhang met de beschikking dient te worden gelezen.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Nederlandse Staatscourant.

's-Gravenhage, 26 maart 1984

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ,
Voor deze,
DE SECRETARIS-GENERAAL,

TOELICHTING

1. Inleiding

Het natuurmonument "Grauwveen" wordt gerekend tot de Peelrestanten en is gelegen in de gemeente Horst ten noorden van de spoorlijn Eindhoven-Venlo. Met de aanwijzing van het 67 ha grote "Grauwveen" wordt een belangrijke stap gezet in de verdere veiligstelling van de nog aanwezige restanten van het voormalige, 30.000 ha grote Peelgebied.

Reeds eerder zijn de "Mariapeel" (1060 ha) en de "Deurnse Peel" (1000 ha) onder de werking van de Natuurbeschermingswet gebracht.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

a. geologie, geomorfologie, bodem en waterhuishouding

Het hoogveencomplex "Grauwveen" is een diepe, zogenaamde geïsoleerde depressie, gelegen in dekzandafzettingen. Hierdoor kon de veenvorming reeds op het eind van het Pleistocene tijdperk aanvangen. Naar ontstaansgeschiedenis zijn drie typen veenprofielen te onderscheiden :

1. oligotroof (=voedselarm) veen op een minerale ondergrond;
2. oligotroof veen op mesotroof (=matig voedselrijk) en eutroof (=voedselrijk) veen;

3. oligotroof veen op eutroof veen in een volledig gestremde depressie. De ontstaanswijze van het "Grauwveen" behoort tot het onder 3 omschreven type. Hierbij kwam vanuit de gestremde depressie de hoogveenvorming op gang en breidde zich uit over het omringende landschap. Van dit type zijn landelijk gezien nog maar zeer weinig voorbeelden gespaard gebleven. De waarde van dit peelrestant is ook groot omdat de veenvorming hier zeer vroeg begonnen is en het veenpakket van uitermate groot belang is voor pollenanalyse ten behoeve van de historische plantengeografie, de klimaatgeschiedenis en de archeologie.

In geomorfologisch opzicht is het contrast tussen het natuurmonument met zijn nog ten dele natuurlijk reliëf en het omringende grootschalige agrarische cultuurlandschap groot.

De bodem van het "Grauwveen" bestaat thans uit weinig veraard rauwveen; de pH-waarde ligt tussen 3 en 4. De dikte van het veenpakket varieert al naar gelang het reliëf van de oorspronkelijke zandgronden en de hoeveelheid reeds vergraven veen. Het veenpakket is gemiddeld 150 cm dik en is opgebouwd uit rietveen, zegge-bosveen en veenmosveen.

Van groot belang voor de waterhuishouding van het natuurmonument is het voorkomen van een 'gyttja-laag', dat is een afzetting die in voedselrijk water is ontstaan uit plantaardige en dierlijke resten (algen, wieren). Deze gyttja-laag is zeer slecht waterdoorlatend. Het door het veenpakket naar beneden zakkende regenwater stagneert op de gyttja-laag en stroomt vervolgens horizontaal af.

b. flora en vegetatie

Ten gevolge van verveningsactiviteiten en landbouwkundig gebruik in de omgeving is het oorspronkelijk extreem voedselarme hoogveengebied van karakter veranderd. Verlaging van grondwaterstanden, binnendringen van voedselrijker water en het ten dele afgraven van de veenlaag hebben geleid tot het naast elkaar voorkomen van in voedselarmoede en vochtgehalte vaak verschillende milieus.

Deze ontwikkelingen gingen ten koste van het oorspronkelijk op grote schaal aanwezige levende hoogveen. Fragmenten levend hoogveen en regenererend hoogveen komen thans alleen nog voor in de turfgaten; hierin wordt een hoogveenvegetatie aangetroffen met soorten als

Eenjarig wollegras, Snavelzegge, Veenpluis en diverse veenmossoorten. In de vegetaties van de vochtige heiden domineren Dopheide, Pijpestrootje en Struikheide; op de voedselrijkere plaatsen komt ook veel Hennegras voor. Daar waar het veen tot op de minerale ondergrond is afgegraven, treden rietvegetaties op met veel Smalle stekelvaren. Een belangrijk deel van het natuurmonument bestaat uit een begroeiing van Berk en Adelaarsvaren. Deze vegetatie kon ontstaan door de al dan niet spontaan optredende peelbranden in het verleden, waardoor uitstekende kiemingsmogelijkheden ontstonden voor de Adelaarsvaren. De opslag van Berk is vooral het gevolg van wijzigingen in de waterhuishouding.

Op de hoogste delen van het natuurmonument is een berkenbos tot ontwikkeling gekomen met als houtige gewassen naast Ruwe en Zachte berk ook Geoorde wilg, Lijsterbes, Ratelpopulier, Vlier, Vuilboom, Zomereik en diverse braamsoorten. In de ondervegetatie van dit bos domineert Pijpestrootje; op de vochtige delen is een ontwikkeling gaande in de richting van een Berkenbroekbos met in de ondervegetatie onder meer Pitrus, Sikkelmos en diverse veenmossoorten.

c. fauna

Het natuurmonument biedt door zijn variatie in vegetatietypen aan vele soorten vogels uitstekende broedgelegenheid. Tot de minder algemene hier voorkomende soorten broedvogels behoren o.a. Blauwborst, Goudvink, Kramsvogel, Sperwer, Spotvogel, Tuinfluiter en Zwartkop.

Van de amfibieën kon het voorkomen worden vastgesteld van Gewone pad, Groene kikker, Bruine kikker, Heikikker en Levendbarende hagedis; al deze soorten zijn beschermd bij Koninklijk besluit van 6 augustus 1973 (Besluit beschermde inheemse diersoorten). Daarnaast komen in ieder geval de volgende zoogdieren voor : Marter, Ree, Wezel en Vos. De faunistische waarde van het "Grauwveen" wordt in niet onbelangrijke mate mede bepaald door de nabijheid van andere Peelgebieden ten zuiden van de spoorlijn (Mariapeel en Deurnse Peel).

3. Natuurschoon

Het natuurmonument is door zijn variatie in begroeiingstypen van betekenis uit een oogpunt van natuurschoon. De belevingswaarde komt des te sterker tot uiting door de ligging van het natuurmonument in het omringende vlakke landbouwgebied.

4. Begrenzing

De begrenzing van het natuurmonument is bepaald aan de hand van het voorkomen van de hiervoor genoemde waarden.

Vrijwel het gehele "Grauwveen" wordt omgeven door sloten, die al dan niet watervoerend zijn. De grens is zo gekozen, dat deze sloten, met de daarbij behorende taluds, binnen het aan te wijzen gebied zijn gelegen. Uitzonderingen hierop zijn :

1. de grens langs de spoorlijn ten zuiden van het natuurmonument:
hier ligt de grens op de overgang van het langs de spoorlijn lopende werkpad naar het natuurgebied.
2. het zuidwestelijk in perceel Horst, sectie I, nr. 136, gelegen stukje weg (ca 40 m):
hier wordt de grens gevormd door het westelijk gelegen talud van de sloot, totaan de aldaar aanwezige duiker.

3. langs de onverharde Grauwveenweg:
hier loopt de grens met het perceel Horst, sectie I, nr. 250, precies langs de rand van het natuurgebied (ter plaatse is namelijk geen sloot aanwezig). De grens tussen de Grauwveenweg en perceel Horst, sectie I, nr. 255, is gelegen op de bovenzijde van het talud dat noordelijk van de weg is gelegen. De Grauwveenweg en de ten noorden daarvan gelegen schouwsloot vallen buiten het natuurmonument.
4. De grens met de verharde Dorperpeelweg is gelegen op de bovenzijde van het sloottalud dat tegen het natuurmonument aanligt.

5. Ingaan van de rechtsgevolgen

Teneinde te voorkomen dat tijdens de periode van maximaal een jaar, waarin de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is, de waarden van het gebied worden aangetast, treden de rechtsgevolgen, die de wet verbindt aan de aanwijzing als beschermd natuurmonument terstond in werking.

6. Gebruik

Volgens artikel 12 van de Natuurbeschermingswet is het verboden zonder vergunning handelingen te verrichten, te doen verrichten of te gedogen die de wezenlijke kenmerken van het beschermd natuurmonument aantasten dan wel schadelijk zijn voor het natuurschoon of voor de natuurwetenschappelijke betekenis of ontsierend zijn. Voor dergelijke handelingen moet vergunning worden aangevraagd. Dit dient krachtens artikel 13, eerste lid, per aangetekende brief te gebeuren. Wellicht ten overvloede wordt erop gewezen, dat de in artikel 12 van de wet bedoelde verbodsbepalingen voor een ieder van kracht zijn. Het is niet mogelijk op voorhand aan te geven wat wel en wat niet is toegestaan. In de eerste plaats hangt dit samen met de opbouw van het natuurmonument, in de tweede plaats kunnen handelingen verschillen in aard en intensiteit. Gezien het grote aantal verschillende mogelijkheden dat zich kan voordoen, zal van geval tot geval moeten worden vastgesteld of een vergunning al of niet vereist is. Omdat het voor de betrokkenen vaak moeilijk is om een en ander zelf te beoordelen, kan hierbij de hulp worden ingeroepen van de consulent Natuurbehoud van het Staatsbosbeheer. Hij zal u uitsluitend kunnen geven over de vraag of het noodzakelijk is vergunning aan te vragen. Zijn adres vindt u aan het einde van deze toelichting. Teneinde wat betreft het voorgaande de gedachten te bepalen wordt hierna een aantal voorbeelden gegeven van handelingen, die schadelijk kunnen zijn en waarvoor derhalve een vergunning is vereist :

- bouwen in de zin van artikel 1 van de Woningwet;
- plaatsen van voor verblijf geschikte - al dan niet aan hun bestemming onttrokken - voertuigen, caravans en tenten;
- planten van bomen of struiken;
- vellen of rooien van bomen of struiken, anders dan t.b.v. het normale onderhoud;
- beoefenen van motorsport en het houden van wedstrijden en racen en crossen met motorvoertuigen, bromfietsen en fietsen;
- opslaan, storten, bergen of deponeren van al dan niet afgedankte of aan hun oorspronkelijk gebruik onttrokken voorwerpen, voertuigen, stoffen of produkten;
- aanleggen of verharderen van wegen, paden, banen of parkeergelegenheden e.d.;
- ontgronden, bodem verlagen, ophogen, vervenen, woelen, ontginnen of andere verstoringen van de bodem;

- handelingen welke wijziging van de waterkwaliteit, waterhuishouding of (grond)waterstand beogen of ten gevolge kunnen hebben, zoals het graven, verbreden, verdiepen, verleggen of dichten van watergangen, plassen en vijvers, met uitzondering van werken welke zijn voorzien in de keur van het waterschap;
- aanwenden van bestrijdingsmiddelen, groei-, stoor- en meststoffen;
- aanbrengen of inrichten van recreatieve voorzieningen zoals caravan- of parkeerterreinen, lig- of speelplaatsen, picknickplaatsen, dagcampings e.d.
- leggen of aanbrengen van ondergrondse of bovengrondse leidingen, constructies, installaties of apparatuur;
- winnen van bosstrooisel of mos;
- het afbranden van (delen van) de vegetatie .

Met nadruk wordt erop gewezen, dat handelingen, die buiten het natuurmonument worden verricht, maar die van wezenlijke invloed (kunnen) zijn op het natuurmonument zelf, aan een vergunning gebonden zijn. Met name moet hierbij worden gedacht aan handelingen welke de grondwaterstand en waterkwaliteit van het natuurmonument kunnen beïnvloeden, zoals het verlagen van de huidige waterpeilen in de landbouwgronden in de omgeving van het natuurmonument.

7. Huidig gebruik en gewenst beheer

Het huidige gebruik van het natuurmonument beperkt zich tot het beoefenen van de jacht. Hiertoe zijn in het gebied enige banen vrijgemaakt van 3 tot 4 meter breedte, waarvan de bodem is gewoeld. Op enige plaatsen is grond verzet, hetgeen heeft geleid tot aantasting van enige waardevolle vegetaties. Handelingen als deze zijn, zoals blijkt uit het vorige hoofdstuk, thans aan een vergunning gebonden. Het jagen op zich kan op de tot heden gebruikelijke wijze worden voortgezet, aangezien gebleken is dat dit niet de waarden van het natuurmonument heeft aangetast.

In het gebied komen geen agrarische activiteiten voor.

Voor een goed beheer van het natuurmonument is in de eerste plaats een goede waterhuishouding van belang. Met name zou voorkomen moeten worden dat het water uit het gebied kan wegvloeien naar het lager gelegen omringende cultuurland. Dit zou kunnen worden bewerkstelligd door het afdammen van sloten en greppels, zodat enerzijds het water langer in het natuurmonument kan blijven en anderzijds de horizontale afstroming kan worden beperkt.

Vervolgens zou het gewenst zijn dat maatregelen worden getroffen om de waarden van het gebied te handhaven eventueel te vergroten. Hierbij kan worden gedacht aan :

- het graven van kleine, ondiepe veenputten om de hoogveengeneratie te bevorderen;
- het verwijderen van een deel van de houtopslag teneinde de verdamping te verminderen;
- het doen begrazen van delen van het natuurmonument ter bevordering van de vegetatiekundige ontwikkeling.

8. Beheersplan

De wet geeft in artikel 14 de mogelijkheid met de eigenaar en de gebruiker een beheersplan op te stellen. Dit beheersplan kan alleen tot stand komen op vrijwillige basis. Met het beheersplan wordt allereerst beoogd, dat het voor het natuurmonument meest gewenste beheer, zoals globaal omschreven onder hoofdstuk 7, kan worden uitgevoerd.

Doordat een beheersplan in overleg en in overeenstemming met de eigenaar

en gebruiker wordt opgesteld, is ingevolge het derde lid van artikel 12 van de Natuurbeschermingswet voor de in het beheersplan neergelegde handelingen geen vergunning vereist. Tevens kunnen betrokkenen op grond van de wet een vergoeding krijgen voor de uit het beheersplan voortvloeiende kosten, die redelijkerwijs niet voor hun rekening behoren te komen.

De consulent Natuurbehoud van het Staatsbosbeheer is gaarne bereid inlichtingen te verschaffen over de mogelijkheden van een beheersplan. Ook met andere vragen kunt u te allen tijde bij hem terecht. Het kantoor van de consulent in de provincie Limburg is gevestigd te Roermond, Lindanusstraat 2a, telefoon 04750-34251.

Kenmerk
NLB/BB/GA-41654

RIJSWIJK (ZH)

- 8 MEI 1981

DIRECTIE NATUUR- EN
LANDSCHAPSBESCHERMING i.o.

DE STAATSSECRETARIS VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, burgemeesters en wethouders van Deurne en van Horst en gedeputeerde staten van Noord-Brabant en van Limburg;

Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

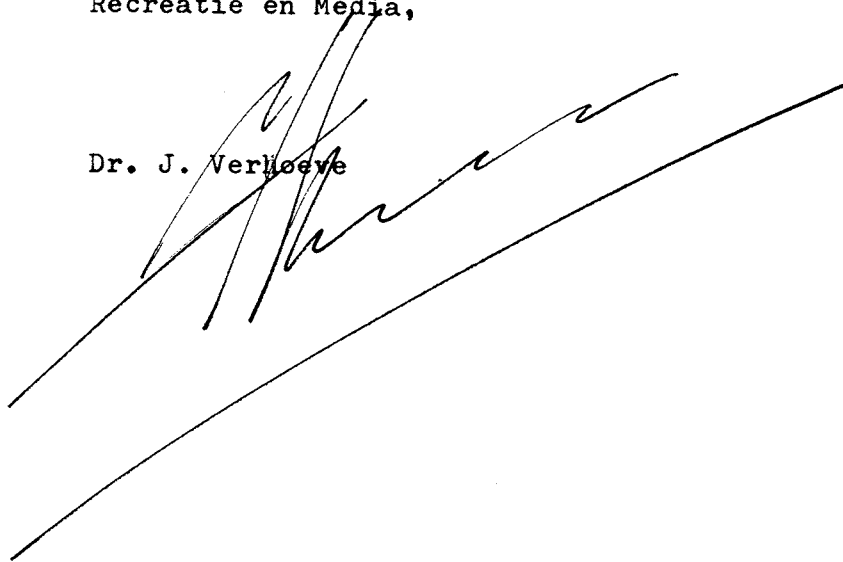
B E S L U I T :

Het op bijbehorende kaart BN84/SN74 aangegeven gedeelte van het natuurgebied, bekend onder de naam "Deurnse Peel", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

De Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie
en Maatschappelijk Werk G.C. Wallis de Vries,
namens deze,
de Directeur-Generaal voor Natuurbehoud,
Recreatie en Media,

Dr. J. Verhoeve

Toelichting

1. Inleiding

Het natuurmonument, dat verder wordt aangeduid als "de Deurnse Peel", gelegen in de gemeenten Deurne en Horst, wordt gevormd door de volgende gebieden: de Bult, het Zinkske, de Heitraksche Peel, de Liesselse Peel en de Deurnse Peel. De totale oppervlakte is omstreeks 1.500 hectare.

Met de onderhavige beschikking wordt dat deel van het natuurmonument dat eigendom van de Staat is, als staatsnatuurmonument aangewezen. Dit deel van het natuurmonument heeft een oppervlakte van circa 500 hectare. Tegelijkertijd is de aanwijzing als beschermd natuurmonument van het gedeelte dat geen eigendom van de Staat is, in overweging.

Van het Peelgebied, dat de zuidelijkste representant in Europa is van de vlakke hoogvenen, vormt de Deurnse Peel een belangrijk onderdeel. Met de aanwijzing van dit gebied als beschermd en staatsnatuurmonument zal, in aansluiting op de aanwijzing als staatsnatuurmonument van de Mariapeel, een belangrijke stap gezet zijn in de richting van de veiligstelling van de nog aanwezige natuurwetenschappelijke en landschappelijke kwaliteiten van het voormalige Peelgebied.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

Vegetatie en flora

Ten gevolge van vervenings- en landbouwactiviteiten is het oorspronkelijk zeer voedselarme hoogveengebied qua oppervlakte afgenomen en is het overgebleven deel in sterke mate van karakter veranderd. Door het verlagen van de grondwaterstand, het binnendringen van voedselrijk water en het grotendeels afgraven van de veenlaag, hebben in een groot gedeelte van het gebied voor het hoogveen kenmerkende plantesoorten moeten wijken voor soorten die in andere, voor deze tijd meer algemene milieus voorkomen. In de huidige situatie wordt het gebied, in tegenstelling tot vroeger, gekenmerkt door het naast elkaar voorkomen van in voedselrijkdom en vochtgehalte vaak zeer verschillende milieus. Deze verscheidenheid wordt nog versterkt door de hiermee samenhangende verschillen in hoogteligging, met inbegrip van de vele overgangen. Genoemde ontwikkeling is ten koste gegaan van het oorspronkelijk op grote schaal aanwezige levend hoogveen, dat nu alleen nog wordt aangetroffen in voormalige "ééndagspuiten", enkele afgesloten wijken en op een aantal gedeeltelijk aggegraven percelen. Hier worden van de hogere planten zeldzame soorten aangetroffen als: kleine zonnedauw, ronde zonnedauw, witte snavelbies, moeraswolfsklauw, veenbes, lavendelheide, klein blaasjeskruid, veenpluis en eenarig wollegras, terwijl er tevens één aantal soorten veenmos te vinden is.

In een belangrijk gedeelte van het natuurmonument wordt het aspect bepaald door heidevegetaties, waarvan zowel de drogere als de meer vochtige representanten worden aangetroffen. Op de droge delen zijn plantesoorten als struikheide en pijpestrootje aspectbepalend, op de nattere gedeelten soorten als dopheide en wollegras. In de heidevegetaties wordt veel opslag van ruwe berk, zachte berk, verschillende wilgesoorten en zomereik aangetroffen.

De bossen in het natuurmonument bestaan zowel uit opgaand naaldhout als uit opgaand loofhout. De boomlaag van de loofbossen wordt voornamelijk gevormd door spontaan opgeslagen berken.

Van de lagere plantesoorten die in het natuurmonument worden aangetroffen moeten, naast de veenmossoorten, met name de korstmossen worden genoemd. Van deze

plantengroep zijn in het natuurmonument enkele tientallen soorten, waaronder een aantal kenmerkend zijn voor het hoogveen, aangetroffen.

Fauna

Als gevolg van de grote uitgestrektheid en de verscheidenheid van het natuurmonument, de nog betrekkelijk grote rust en ook door de nabijheid van ander grootschalige hoogveengebieden, wordt in de Deurnse Peel een groot aantal diersoorten aangetroffen. In dit verband wordt met name gewezen op het naast elkaar en in samenhang met elkaar voorkomen van in hoedanigheid sterk verschillende biotopen, zoals bijvoorbeeld de langs de kanalen voorkomende struweel- en oevervegetaties en de uitgestrekte heidevegetaties.

In het natuurmonument wordt een aantal soorten zoogdieren, waaronder minder algemene, zoals otter, hermelijn en wezel, aangetroffen.

Het natuurmonument is als broedgebied en als pleisterplaats voor trekvogels van grote betekenis. Uit recente inventarisaties is gebleken, dat in het gebied ruim tienduizend vogelparen, verdeeld over ongeveer honderd soorten, broeden. Om enige indruk te geven van de verscheidenheid aan broedvogels worden de volgende soorten genoemd: roerdomp, wintertaling, wespndief, bruine kiekendief, boomvalk, korhoen, waterral, tureluur, wulp, watersnip, visdief, velduil, ijsvogel, sprinkhaanrietzanger, roodborsttapuit, paapje, blauwborst, geelgors en wielewaal. Wat de betekenis van het gebied voor trekvogels betreft, wordt gewezen op de functie als rustplaats voor kraanvogels. Het gebied vormt een belangrijke schakel in de trekroute naar Afrika van deze vogels.

Ook uit de in het natuurmonument voorkomende soorten amfibieën, reptielen en insekten blijkt de uitzonderlijke natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied. Wat de amfibieën en reptielen betreft kan worden gesteld, dat het merendeel van de in Nederland inheemse soorten in het natuurmonument is vertegenwoordigd, terwijl wat de insekten betreft met name wordt gewezen op het voorkomen van voor hoogveengebieden kenmerkende libellesoorten.

3. Natuurschoon

Het natuurmonument is, vooral door zijn uitgestrektheid en afwisseling, uit een oogpunt van natuurschoon van grote betekenis. In dit verband moet tevens de invloed van het vroegere cultuurpatroon worden genoemd, die met name tot uitdrukking komt in een uitgebreid stelsel van kanalen en wijken.

Kenmerk
NLB/N-22663

RIJSWIJK (ZH)

21 SEP. 1976

DE STAATSSECRETARIS VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, burgemeester en wethouders van Deurne, van Horst en van Sevenum en gedeputeerde staten van Noord-Brabant en van Limburg;
Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

B E S L U I T :

Het op bijbehorende kaart SN 15 aangegeven natuurmonument, genoemd "Mariapeel", en eigendom van de Staat, wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

De Staatssecretaris voornoemd,
namens deze,
de Directeur-Generaal voor
Natuurbehoud, Recreatie en Media,

(Dr. J. Verhoeve).

Toelichting

Het natuurmonument "Mariapeel" (+ 1060 ha) ligt in de gemeenten Horst, Sevenum en Deurne. Het bestaat uit drie complexen. Onder de gemeente Horst vallen de complexen "Griendtsveen" en "De Driehonder Bunders"; onder de gemeente Sevenum valt het complex "Mariaveen", terwijl een smalle strook grond, gelegen tussen de provinciale grens en de Helena-vaart, ressorteert onder de gemeente Deurne. Plantengeografisch gezien vormt het natuurmonument het meest zuidelijk gelegen hoogveengebied in de laagvlakte van Europa.

Door verschillen in bodemgesteldheid, reliëf en waterhuishouding vertoont elk complex een eigen karakter. Alle behoren zij echter tot de extreem voedselarme milieus.

Plaatselijk is het milieu echter voedselrijker. De overgang van voedselrijk naar voedselarm verloopt geleidelijk, waardoor een veelheid aan biotopen is ontstaan. In verband daarmee is het natuurmonument niet alleen botanisch, maar ook zoölogisch, ornithologisch, entomologisch en hydrobiologisch van grote betekenis.

Op sommige plaatsen is het oorspronkelijke karakter van het hoogveen met het daarvoor karakteristieke waterregiem bewaard gebleven.

Aan de instandhouding van bovenbedoelde natuurwetenschappelijke waarden draagt de grote mate van rust, die in het betrokken gebied heerst, in belangrijke mate bij.

Het landschap in het natuurmonument kenmerkt zich eveneens door een rijke afwisseling van onder andere hogere, droge en lage, vochtige heideterreinen en moerasachtige gedeelten, open en gesloten bossen, veenputten, wijken en open water.

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk,
namens deze,
de Directeur-Generaal voor
Natuurbehoud, Recreatie en Media,

(Dr. J. Verhoeve)